

ASPECTE DETERMINANTE ALE COMPETITIVITĂȚII REGIONALE

*Drd. Alina SUSLENCO, Universitatea „Al.I.Cuza”, Iași – România,
cercet. șt. stagiar USARB „Alec Russo”*

Sustainable regional competitiveness is an imperative for countries of the world who want to walk the path of balanced development, sustainable. In this article analyzed the situation of region North-East competitiveness and human capital development in the region. The research methodology was focused on using the following methods: analysis, synthesis, comparison, scientific abstraction, induction, abduction. In conclusion we can state that regoinua northeast from Romania has great development potential but only with effort can access the path of sustainable and balanced development.

Key words: dezvoltare regională, competitivitate, competitivitate regională, capital uman.

Introducere

Competitivitatea regională sustenabilă este un imperativ pentru țările lumii, care vor să pășească pe calea dezvoltării echilibrate, sustenabile. Succesul implementării politicii regionale va impulsiona și accelera dezvoltarea țării, în ansamblu, scopul final fiind îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, indiferent unde locuiesc aceștia.

Asigurarea și menținerea competitivității personalului, pe plan regional și mondial, cuantificarea modalităților eficiente de sporire a avantajelor competitive ale economiei naționale reprezintă o prioritate a strategiei de dezvoltare socio-economică a statelor lumii.

În această ordine de idei, oportunitatea cercetărilor profunde în domeniul dat este extrem de relevantă pentru eficientizarea funcționării echilibrate a economiei naționale și pentru integrarea cu succes a sistemului economic național în circuitul internațional de relații competitive, accentuate, care poate fi realizată doar prin intermediul personalului dezvoltat și competitiv.

Pe parcursul întregului articol, atenția este îndreptată, cu preponderență, asupra analizei componentelor și interconexiunilor dintre competitivitatea regională și capitalul uman, și cum sporirea competitivității regionale lui ar putea duce la o dezvoltare echilibrată a întregii țări, iar prin metodele de analiză utilizate, termenii de competitivitate a capitalului uman, personal dezvoltat, sunt subordonați celui de dezvoltare umană.

Ipoteza, care apare ca fundament al inițierii cercetărilor, denotă că competitivitatea regională a capitalului uman al întreprinderilor din regiune este factorul fundamental al competitivității țării. Din această ipoteză generală, putem deduce următoarele ipoteze de lucru:

- a. Dezvoltarea capitalului uman al întreprinderilor din regiune conduce la atingerea unei dezvoltări echilibrate la nivel național.
- b. Investițiile regionale în capitalul uman al întreprinderilor regiunii conduc la atingerea nivelului superior de competitivitate regională și, deci, la creșterea bunăstării întreprinderilor regiunii.

Conținut

Competitivitatea regională durabilă este un imperativ asumat și Guvernul Republicii Moldova și-a confirmat angajamentul ferm pentru distribuirea echitabilă a șanselor de dezvoltare pe întreg teritoriul țării. Acest lucru este confirmat atât la nivel legislativ, cât și la nivelul planificării strategice. Succesul implementării politicii regionale va impulsiona și accelera dezvoltarea țării, în ansamblu, scopul final fiind îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, indiferent unde locuiesc aceștia pe teritoriul Republicii Moldova.

Indiferent de definiție, competitivitatea este legată, de obicei, de rezultate tangibile, cum ar fi creșterea continuă a productivității, salarii reale și nivel de trai ridicate, și procese inovatoare cu efecte de antrenare.

Competitivitatea regională poate fi definită drept abilitatea unei regiuni și, deci, a autorităților ei publice, de a-și menține baza locală de firme și forța de muncă calificată și de a atrage investiții.

Astfel, Turok (2004), în lucrarea intitulată „*Cities, Regions and Competitiveness*”, accentuează importanța pe care competiția dintre firme o are pentru dezvoltarea acestora:

- *funcționează ca mecanism de selecție*, deoarece numai anumite firme supraviețuiesc pe piață (cele care au produse mai bune și procese de producție mai eficiente);
- *acționează ca un mecanism de stimulare* și pentru a rămâne în competiție, firmele sunt nevoite să-și îmbunătățească tehnologia și organizarea [8].

De asemenea, autorul menționat subliniază deosebirea dintre competiția la nivel de firmă și cea care există la nivel teritorial. Acestea nu funcționează după aceleași reguli: orașele și regiunile nu pot da faliment, dacă nu sunt competitive și, în același timp, nu sunt ghidate în activitatea lor de obiectivul obținerii profitului.

Sintetizând aceste aspecte legate de competiție și competitivitate, Kitson, Martin, Tyler (2004) definesc *competitivitatea regională* ca fiind „un concept complex, care se concentrează mai mult pe indicatorii și dinamica prosperității, pe termen lung, a regiunii sau orașului, decât pe noțiunea mai restrictivă a competiției asupra cotelor de piață și resurselor... fiind un concept care recunoaște că, în fond, regiunile și orașele competitive sunt locuri unde atât firmele, cât și oamenii doresc să se stabilească și să investească” [1].

În prezent, se remarcă preocupări importante pentru studierea dimensiunii regionale a competitivității, prin luarea în considerare a factorilor care o determină.

Definiția Comisiei Europene este suficient de flexibilă, putând fi utilizată pentru mai multe scopuri. Această definiție prezintă *competitivitatea* ca pe o noțiune complexă care, poate fi aplicată oricărei unități economice de bază (companie, sector economic, națiune, macrorégiune), având următoarele elemente (<http://www.adrmuntenia.ro/documente/manual-de-evaluare-a-competitivitatii-regionale.pdf>):

- se concentrează pe 2 categorii economice măsurabile: veniturile și populația ocupată.
- presupune un nivel relativ ridicat al veniturilor însă nu specifică cum se face împărțirea acestor venituri între angajați și angajatori.
- presupune o rată mare de ocupare, parțial în legătură cu obiectivele politicii sociale europene dar nu reflectă structura populației ocupate (gradul de calificare a forței de muncă).

Rezumând, putem spune că regiunile sunt competitive, dacă economiile lor sunt deschise, veniturile lor pe locuitor sunt ridicate și în creștere, dacă sunt capabile să susțină o rată înaltă de ocupare și dacă segmente largi ale populației beneficiază de o cotă corespunzătoare din venitul regional realizat.

În termeni simpli, competitivitatea regională poate fi asociată succesului cu care regiunile și orașele concurează unele cu altele pentru câștigarea unor cote de piață în plan intern, dar mai ales internațional și în utilizarea eficientă a forței de muncă.

Evaluarea competitivității, la nivelul unei regiuni, este măsura, analiza unui mediu economic, caracterizat de structuri, instituții și politici eficiente, care își administrează potențialul resurselor sale pentru creșterea prosperității și bunăstării populației.

Conform studiului „*Competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare*”, realizat în 2012 de IRESCON [10], ce a analizat competitivitatea regiunilor de pe teritoriul României, am observat că, la nivelul regiunilor de dezvoltare, de asemenea, se întâlnesc discrepante majore în ceea ce privește competitivitatea regiunilor. Acest studiu reprezintă un punct de acces spre competitivitatea regională, având la bază repere și tendințe obiective care reliefează starea economică a regiunilor din România. În acest context, această analiză conduce la o ierarhizare a posibilității regiunilor de a crea și menține un mediu care susține competitivitatea. Realizarea acestui studiu a avut la bază plasarea regiunilor după punctajul obținut de ele, fiind supuși spre analiză mai mulți indicatori de dezvoltare a regiunilor.

Potrivit acestui studiu gradul de competitivitate al regiunilor de dezvoltare este reprezentat în tabelul 1.

Tabelul 1

Gradul de competitivitate al regiunilor de dezvoltare

Loc	Regiune de dezvoltare	Scor
1	București-Ilfov	81,30
2	Vest	62,35
3	Sud	40,45
4	Sud-Est	35,92
5	Nord-Est	33,04
6	Sud-Vest	28,58
7	Centru	25,7
8	Nord-Vest	23,81

Sursa: „Competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare”, IRESCON, București 2012, <http://www.roinno.ro/pdf/Competitivitate2011.pdf>, accesat 28.10.2013.

Din analiza datelor prezentate în tabelul 1, observăm că cea mai competitivă regiune este Regiunea București-Ilfov, care, potrivit studiului, a acumulat 81,30 puncte, fiind urmată de regiunea Vest cu 62,35 puncte, pe când Regiunea Nord-Est se plasează pe locul 5, cu un punctaj de 33,04. Astfel Regiunea Nord-Est este situată la mijlocul clasamentului, și deci, are nevoie de consolidarea eforturilor agenților economici și a autorităților locale pentru a susține traseul dezvoltării competitive a regiunii pentru a avansa în clasament. Implementarea măsurilor, adoptarea strategiilor de susținere a dezvoltării competitive a regiunilor va influența pozitiv și va favoriza dezvoltarea regiunii.

Potrivit aceluiași studiu, scorul pe factori de competitivitate, la nivelul regiunii Nord-Est și București-Ilfov este repartizat în tabelul 2.

Tabelul 2

Scorul pe factori de competitivitate la nivelul Regiunii Nord-Est și București-Ilfov

Regiunea	Scorul pe factori de competitivitate			
	Performanța economică	Eficiența guvernării	Eficiența afacerilor	Infrastructura
Nord-Est	34,54	29,72	37,85	30,04
București-Ilfov	69,30	89,63	84,72	81,53

Sursa: „Competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare”, IRESCON, București 2012, <http://www.roinno.ro/pdf/Competitivitate2011.pdf>, accesat 28.10.2013.

Din analiza datelor tabelului 2, observăm că Regiunea Nord-Est este cel mai bine plasată la capitolul „Eficiența afacerilor”, înregistrând un punctaj de 37,85, fiind urmată de „Performanța economică”, unde a înregistrat un punctaj de 34,54, apoi de „Infrastructură” cu 30,04 și de „Eficiența guvernării” cu 29,72. Acest lucru, demonstrează că firmele activează eficient înregistrând performanțe la acest capitol, dar un pic mai problematică este eficiența guvernării, care împiedică dezvoltarea și mai eficientă a întreprinderilor și înregistrarea de noi progrese la capitolul competitivității. În concluzie, am putea susține că autoritățile locale trebuie să își consolideze eforturile și să creeze întreprinderilor din cadrul regiunii oportunități suplimentare de dezvoltare, un mediu economic favorabil bine reglementat, care ar favoriza accesarea lor pe calea dezvoltării sustenabile.

Analiza Regiunii Nord-Est pe subfactori de competitivitate, este redată în figura 1.

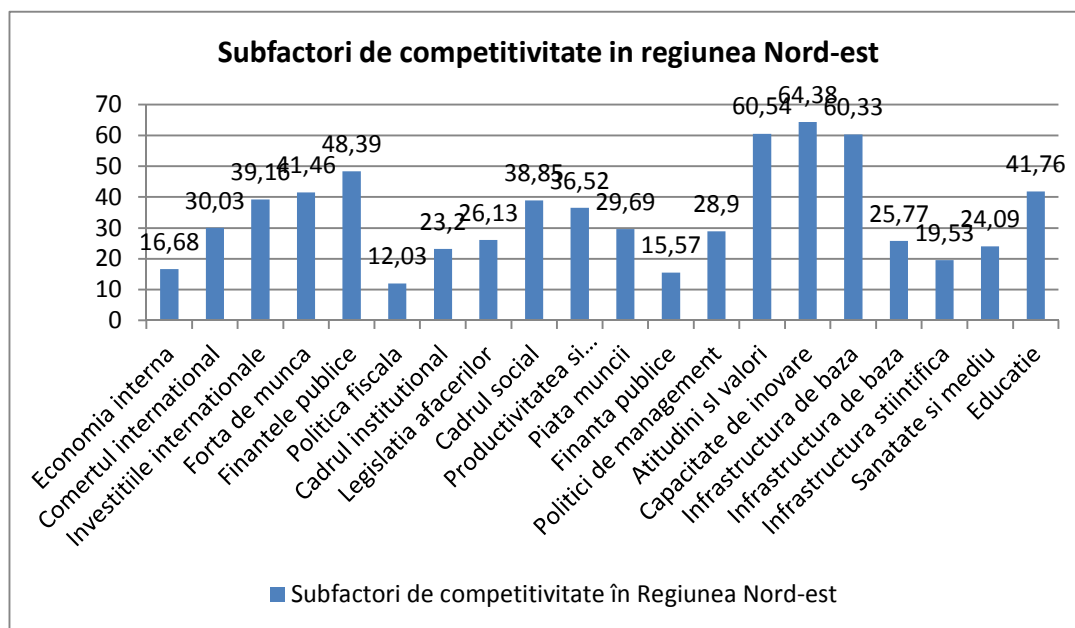

Figura 1. Regiunea Nord-Est pe subfactori de competitivitate

Sursa: „Competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare”, IRESCON, București 2012, <http://www.roinno.ro/pdf/Competitivitate2011.pdf>, accesat 28.10.2013.

Din analiza figurii 1, observăm că cel mai dezvoltat subfactor ce asigură competitivitatea Regiunii Nord-Est este „Capacitatea de inovare”, care este un factor decisiv în asigurarea bunăstării și prosperării unei regiuni. Superioritatea acestui factor demonstrează și dezvoltarea ulterioară a regiunii, deoarece sporirea investițiilor în inovare, în promovarea și implementarea inovațiilor va favoriza dezvoltarea regiunii în viitor și o va plasa pe calea dezvoltării sustenabile.

Dacă analizăm și punctajele obținute și de alți sub factori de competitivitate, observăm că subfactorul capacitatea de inovare este urmat de „aptitudini și valori” cu valoarea de 60,54, „infrastructura de bază” cu 60,38, „finanțele publice” cu 48,39, „educație” cu 41,76. Acest ultim subfactor de competitivitate are o influență colosală asupra dezvoltării și a viitorului unei regiuni, deoarece educația, factorul uman, potențialul profesional sunt acei piloni ai bunăstării unei regiuni și ai plasării ei pe calea dezvoltării sustenabile.

În continuare, am sintetizat evoluția principalelor indicatori economici ai Regiunii Nord-Est redată în tabelul 3

Tabelul 3

Evoluția indicatorilor economici în Regiunea Nord-Est

Indicator	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PIB, mil.lei	288954,6	344650,6	416006,8	514700	501139,4	523693,3
PIB, euro	79746,8	97787,1	124653,7	139761,7	118268,6	124394,5
Rata de creștere reală a PIB, %	4,1	7,9	6	7,1	-7,1	-1,3
PIBR, mil.lei	33265,8	38429,9	45990,1	55021,9	54408,4	55669
PIBR, euro	9180,8	10903,6	13780,6	14940,6	12840,3	13223,3
Rata de creștere reală a PIBR, %	0,73	4,51	5,1	3,57	-5,64	-3,3

Sursa:

<http://www.adrnordest.ro/user/file/innovation%20ris%20implementation/a%29%20Analiza%20socio-economica.pdf>

În intervalul de timp menționat, rata de creștere a fost pozitivă, însă cu nivele inferioare celor înregistrate la nivel național. Diferențele sunt cauzate de doi factori: productivitatea muncii în regiune este inferioară celei naționale și ponderea populației ocupate în agricultură în regiune este superioară celei naționale.

Creșterea economică, la nivel regional, a fost susținută de condițiile economice favorabile existente la nivel comunitar și național, care au favorizat creșterea consumului individual, a investițiilor și a exporturilor. În tabelul 4, am redat datele generale cu privire la populația și suprafața Regiunii Nord-Est.

Tabelul 4

Considerații generale ale suprafeței și populației Regiunii Nord-Est

Unitate teritorială	Suprafața	Densitatea populației	Nr. orașe	Nr. municipii	Nr. comune	Nr. sate
Regiunea Nord-Est	36850	100,3	29	17	506	2414

Sursa:

<http://www.adrnordest.ro/user/file/innovation%20ris%20implementation/a%29%20Analiza%20socio-economica.pdf>

În continuare, vom aborda principalele rate și indicatori, care pot influența nivelul competitivității regiunii. Am analizat, ulterior, rata de creștere a populației pentru a vedea care este situația la nivelul demografic al regiunii. Rezultatele sunt redată în tabelul 5

Tabelul 5

Rata de creștere a populației, %

Regiunea	2005	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010
România	21623849	-0,18	-0,21	-0,15	-0,16	-0,18	-0,35
Nord-Est	3734546	-0,05	-0,15	-0,20	-0,13	-0,17	-0,31

Sursa:

<http://www.adrnordest.ro/user/file/innovation%20ris%20implementation/a%29%20Analiza%20socio-economica.pdf>

Din analiza datelor de mai sus, observăm că atât la nivelul României, cât și la nivelul Regiunii Nord-Est, se observă o ușoară descreștere a populației, fapt alarmant pentru întreaga regiune, deoarece, odată cu sporirea migrațiilor spre alte state, regiunea rămâne mai săracă în forță de muncă și, deci, influențează negativ atât asupra nivelului competitivității curente a regiunii, cât și a celei sustenabile.

Ulterior, am analizat speranța de viață la naștere, care este un indicator foarte relevant cu privire la nivelul bunăstării regiunii, dinamica căruia am redat-o în figura 2:

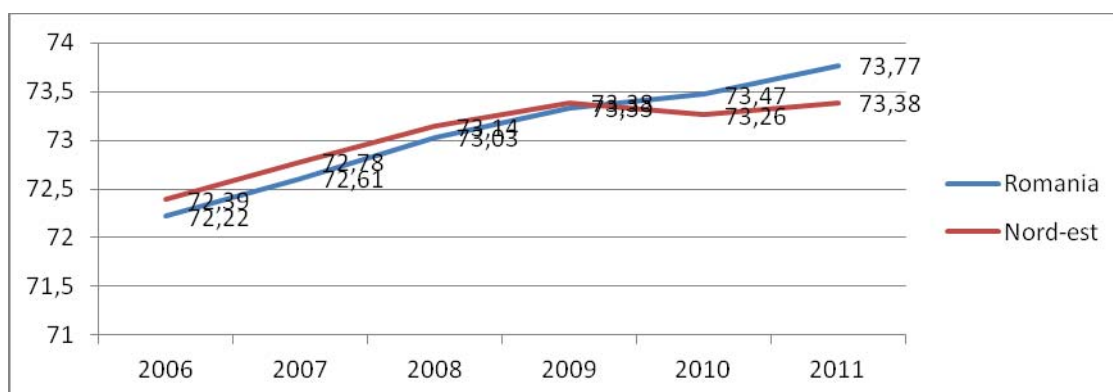

Figura 2. „Speranța de viață la naștere la nivelul Regiunii Nord-Est și România”

Sursa: EUROSTAT, TEMPO-INS.

Datele referitoare la perioada 2006-2011 ilustrează o creștere ușoară a speranței de viață la naștere atât la nivel național, cât și la nivelul regiunii Nord-Est. La nivelul anului 2011, „speranța de viață la naștere”, la nivelul Regiunii Nord-Est, a fost de 73,38, fiind, însă, inferioară mediei comunitare, care este de 79,7 ani. Din diagrama de mai sus, observăm că, în Regiunea Nord-Est, speranța de viață la naștere a înregistrat tendința de creștere până în 2009, înregistrând valoarea de 73,38, ca, ulterior, fiind resimțite efectele crizei economice, în 2010, valoarea ei a scăzut ușor la 73,26 și, ulterior, în 2011, să observăm o redresare a situației la nivel regional, înregistrând valoarea de până la criză 73,38.

În continuare, ne vom concentra atenția asupra analizei structurii populației ocupate din regiune pe grupe de vârstă și nivelul de instruire pentru a vedea care este situația la nivelul regiunii la capitolul studii și dezvoltare profesională a populației.

Tabelul 6

Structura populației ocupate din regiune pe grupe de vârstă și nivel de instruire, mii persoane 2011

Nivel de instruire	Populație ocupată	Grupe de vârstă					
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 și peste
Total	1731	171,3	424,1	470,8	313,3	231,9	119,4
Superior	219	3,9	41,7	29,5	14,8	9,6	0,5
Postliceal de specialitate	44	1,7	34,7	23,7	15,4	22,8	1,7
Liceal	444	10,6	22,4	37,3	22,3	6,7	0,7
Profesional	426	9,7	22,6	30,6	23,7	12,1	1,3
Gimnazial	483	14	23,3	19,6	14,3	19,7	9,1
Primar	115	5	9	3,5	5,1	21	56,4

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2012, INS.

Din interpretarea datelor prezentate în tabelul 6, constatăm că cea mai mare pondere din populația ocupată o dețin cei cu studii liceale și profesionale (50,2%), urmată de cei cu studii gimnaziale și primare (34,5%), în timp ce doar 12,6% dețin studii superioare.

Observăm că, cu cât se înaintează pe grupe de vârstă, are loc o creștere a populației ocupate care are un nivel mai scăzut de instruire.

Astfel, pentru grupa de vârstă de „65 de ani și peste”, ponderea populației ocupate cu studii gimnaziale și primare este de 65,5% în timp ce, pentru grupa de vârstă „25-34 de ani”, ponderea populației ocupate cu studii superioare este de 41,7%.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (cercetare AMIGO), în Regiunea Nord-Est, rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-64 de ani a fost, în perioada 2006-2009, relativ constantă (60,6%), înregistrând, în perioada 2010-2011, o creștere, ajungând la 63,7%. Pentru grupa de vârstă 15 ani și peste, rata de ocupare, în 2011, a fost de 56,6%. Pentru ambele categorii de vârstă menționate, valorile înregistrate la nivel regional sunt superioare comparative cu cele de la nivel național cu 5 puncte.

Concluzii

Din conceptualizarea datelor analizate, constatăm că Regiunea Nord-Est este o regiune cu un mare potențial de dezvoltare. Acest lucru este unul îmbucurător și ne sugerează ideea că regiunea este una competitivă, dar fără eforturile comune ale locuitorilor regiunii, ale agenților economici și autorităților locale, regiunea nu va putea păși pe calea dezvoltării competitive. Doar cu eforturi comune, cu eliminarea problemelor regiunii, cu aplanarea dificultăților populației, pieței muncii, a întreprinderilor regiunii, întreprinderea se va putea înscrie pe calea dezvoltării competitive.

Bibliografie:

1. KITSON, M., MARTIN, R., TYLER, P., *Regional competitiveness: an elusive yet key concept?*, 2004, *Regional Studies*, Vol.38. Nr.8.
2. Mc GRANAHAN, D., 2002, *Regional convergence and divergence in the US, 1969-98*, Working Party on Territorial Indicators, OECD.
3. RICHARDSON, H., *Regional economics*, Urbana, 1978, University of Illinois Press.
4. REILJAN, J., HINRICUS, M., IVANOV, A., *Key issues in Defining and Analizing the Competitiveness of the Country*, 1990, Working Paper, nr.1, Tartu University Press.
5. SALA-i-MARTIN, X., et al., „*The Global Competitiveness Index 2010-2011: Looking Beyond the Global Economic Crisis*”, WEF, The Global Competitiveness Report 2010-2011
6. SEPIC, D., „*The regional competitiveness: some notions*”, Project funded by the EU and implemented by the Bureau of economic management and legal studies, Moscova, 2005.
7. STORPER, M. *The regional world: territorial development in a global economy*, 1997, New York, Guilford Press.
8. TUROK, I, „*Cities, Regions and Competitiveness, Regional Studies*”, 2004, vol.38.2004.
9. ZAIT, D., SPALANZANI, A., *Cercetarea în economie și management*, 2006, Editura Economică, București.
10. *Competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare*, disponibil pe adresa: <http://www.roinno.ro/pdf/Competitivitate2011.pdf>

DELIMITĂRI CONCEPTUALE ALE UTILIZĂRII TACTICILOR DE ȘOC ÎN RECLAMA NETRADIȚIONALĂ CONTEMPORANĂ

Lect. sup. Tatiana GAUGAȘ, ASEM

Advertising is considered nowadays one of the most flexible and creative tool in communication used by marketers. Companies are focusing on how to increase the efficiency of different advertising techniques and to use different, nontraditional tactics. This article presents a brief description of the concept of nontraditional advertising, shockvertising, its types, arguments and limits of their use.

Key words: *advertising, nontraditional advertising, shockvertising, shock tactics in advertising.*

Reclama este considerată, în prezent, unul dintre cele mai flexibile și mai creative instrumente comunicaționale ale marketingului. Reclama reprezintă o tehnică de comunicare impersonală ce presupune existența unui demers complex de natură persuasivă, pentru a cărui realizare sunt utilizate instrumente specifice, în măsură să provoace o presiune psihologică asupra publicului vizat. Reclama este foarte expresivă, permițând combinarea textului scris, a sunetului și culorii, creând o imagine de durată și determinând vânzarea mai rapidă a produselor.

Astfel, psihologul american, Anthony R. Pratkanis, enumeră câteva dintre tacticile persuasive fundamentale în reclamele comerciale: repetarea mesajului, atractivitatea sau credibilitatea sursei, modelarea utilizării produsului, imaginile proeminente, poziționarea mărcii, meala și ficțiunile, generalități strălucite și cuvinte simple, amuzamentul și jocul cu emoțiile. De asemenea, Dimitrie Todoran consideră că „o reclamă eficientă va trebui să fie percepută,